

RYAN HOLIDAY

INAMICUL
ESTE
EGOUL

Traducere din limba engleză de
Radu Filip

 ACT și Politon

2019

CUPRINS

<i>Dificilul prolog</i>	13
Introducere	21

PARTEA I. ASPIRAȚIA

VORBE, VORBE, VORBE	44
A FI SAU A FACE?	51
DEVINO ELEV	58
NU FI PASIONAT	66
URMEAZĂ STRATEGIA TABLOULUI	74
STĂPÂNEȘTE-TE	82
IEȘI DIN PROPRIA MINTE	89
PERICOLELE MÂNDRIEI TIMPURI	97
MUNCĂ, MUNCĂ ȘI IAR MUNCĂ	104
PENTRU TOT CE VA VENI ÎN CONTINUARE, INAMICUL ESTE EGOUL...	110

PARTEA A II-A. SUCCESUL

RĂMÂI ÎNTOTDEAUNA ELEV	125
NU-ȚI SPUNE POVEȘTI	131
CE E IMPORTANT PENTRU TINE?	138

ÎNDREPTĂȚIRE, CONTROL ȘI PARANOIA	145
AUTOGESTIONAREA	152
FII ATENT LA BOALA LUI EU	159
MEDITEAZĂ ASUPRA VASTITĂȚII	166
PĂSTREAZĂ-ȚI CUMPĂTAREA	172
PENTRU CEEA CE VINE ADESEA ÎN CONTINUARE, INAMICUL ESTE EGOUL...	178

PARTEA A III-A. EȘECUL

TIMP VIU SAU TIMP MORT?	198
EFORTUL ESTE SUFICIENT	203
MOMENTELE <i>FIGHT CLUB</i>	210
STABILEȘTE LIMITA	217
ȚINE PROPRIA TABELĂ DE MARCAJ	224
IUBEȘTE ÎNTOTDEAUNA	230
PENTRU ORICE URMEAȘĂ MAI DEPARTE, INAMICUL ESTE EGOUL...	238

EPILOG	241
Ce ar trebui să citești mai departe?	248
Bibliografie selectivă	250
Mulțumiri	253

DIFICILUL PROLOG

Aceasta nu este o carte despre mine. Dar, din moment ce aceasta este o carte despre ego, o să adresez o întrebare la care, dacă nu m-aș fi gândit, aș fi fost un ipocrit.

Cine naiba sunt eu ca s-o scriu?

Povestea mea nu e relevantă în mod special pentru lecțiile care urmează, dar vreau s-o spun pe scurt aici, la început, pentru a oferi un anumit context. Pentru că, în scurta mea viață, am trecut prin fiecare dintre stadiile egoului: Aspiratie. Succes. Eșec. Din nou și din nou.

Când aveam 19 ani, am sesizat niște oportunități uluitoare și care îmi puteau schimba viața, așa că am renunțat la facultate. Mentorii concureau pentru atenția mea, aveau grijă de mine ca de protejatul lor. Pentru că aveam șanse să ajung departe, eram *cel mai tare puști*. Succesul a venit rapid.

După ce am devenit cel mai tânăr director la o agenție de recrutare de talente din Beverly Hills, am contribuit la semnarea unor contracte și am lucrat cu câteva trupe rock uriașe. Am făcut recomandări de cărți care au ajuns să se vândă în milioane de exemplare și să constituie un gen literar propriu. În jurul vârstei de 21 de ani, am ajuns să fiu strateg pentru American Apparel, la vremea aceea unul

dintre cele mai mari branduri vestimentare din lume. Când, eram directorul de marketing.

Până la 25 de ani, publicasem prima mea carte – care a devenit instantaneu bestseller, și încă unul controversat – pe a cărei copertă fața mea ieșea în evidență. Un studio a cumpărat drepturile de a produce un serial de televiziune despre viața mea. În următorii ani, am acumulat multe trășături ale succesului – influență, o rampă de lansare, presă, resurse, bani, chiar și puțină notorietate. Mai târziu, pe baza acestor acumulări, am înființat o companie de succes, lucrăm cu clienți celebri care plăteau bine și aveam acel tip de activitate care presupunea să fiu invitat să vorbesc la conferințe și la evenimente de gală.

Odată cu succesul, vine tentația de a-ți scrie singur povestea, de a o mai șlefui pe alocuri, de a elimina momentele în care ai avut un noroc chior și de a-i adăuga aspecte mitologice. Știi, acea narațiune amplă a luptelor herculeene pentru măreție, împotriva tuturor piedicilor: dormitul pe jos, faptul că am fost dezmoștenit de părinți, că am suferit din cauza ambiției mele. Este tipul de istorisire în care, în cele din urmă, talentul tău devine identitatea ta, iar realizările tale sunt cele care-ți stabilesc valoarea.

Dar o astfel de poveste nu e niciodată sinceră sau utilă. Repovestindu-v-o acum, am lăsat pe dinafară foarte multe lucruri. Au fost omise în mod convenabil tensiunile și tentațiile; scăpările dezgustătoare și greșelile – toate greșelile – au fost lăsate pe podeaua camerei de montaj, în favoarea montajului. Acestea sunt momentele despre care aș prefera să nu discut: denigrarea publică făcută de o persoană pe care o admiram, care m-a zdrobit în momentul acela și mai târziu am fost dus la urgență. Ziua în care mi-am pierdut cumpătul, am intrat în biroul șefului meu și i-am spus că

nu mai fac față și că o să mă întorc la școală – și vorbeam serios. Natura efemeră a bestsellerului și cât de puțin a durat succesul, de fapt (o săptămână). Sesiunea de autografe la care a venit o singură persoană. Compania pe care am înființat-o, care s-a prăbușit și pe care a trebuit să o reclădesc. De două ori. Acestea sunt doar câteva dintre momentele care au fost tăiate frumos la montaj.

Această imagine mai complexă nu este nici ea decât un fragment dintr-o viață, dar atinge, cel puțin, mai multe dintre aspectele importante – cel puțin, cele importante pentru această carte: ambiția, realizările și dificultățile.

Nu sunt o persoană care crede în epifanii. Nu există un anumit moment care să schimbe o persoană. Sunt mai multe. În timpul unei perioade de aproximativ șase luni, în 2014, se părea că aceste momente veneau succesiv.

Mai întâi, American Apparel – unde am realizat o mare parte din cea mai importantă activitate a mea – se clătina pe muchia falimentului, cu datorii de sute de milioane de dolari, nemaifiind decât o fantomă a ceea ce fusese. Fondatorul ei, pe care-l admiram profund încă de când eram tânăr, a fost concediat în mod neceremonios de către consiliul de directori, pe care-i alesese chiar el, și a ajuns să doarmă pe canapeaua unui prieten. Apoi, agenția de recrutare de talente, unde m-am format din punct de vedere profesional, era într-o situație similară, dată în judecată fără drept de apel de clienții cărora le datora o mulțime de bani. Un alt mentor de-al meu și-a dat arama pe față, după câte se pare, cam în aceeași perioadă, distrugând și relația noastră.

Aceștia erau oamenii în jurul cărora îmi modelasem viața. Oamenii pe care-i admiram și sub autoritatea cărora mă instruisem. Stabilitatea lor – financiară, emoțională,

psihologică – nu era doar ceva în care credeam, era esențială pentru existența și demnitatea mea. Și cu toate acestea, iată-i, prăbușindu-se chiar în fața mea, unul după altul.

Totul se năruia, sau cel puțin așa simțeam. Să treci de la a vrea toată viața să fii ca cineva la a-ți da seama că nu vrei niciodată să fii ca acea persoană e genul de lovitură pentru care nu te poți pregăti.

Nici eu nu am fost scutit de această prăbușire. Problemele pe care le neglijasem în viața mea au început să iasă la suprafață, exact atunci când îmi permiteam cel mai puțin.

În ciuda succeselor mele, m-am trezit înapoi, în orașul din care am început, stresat și suprasolicitat, renunțând la o mare parte din libertatea mea dobândită cu greu, pentru că nu puteam să spun nu banilor și fiorului unei crize serioase. Eram atât de încordat încât cea mai mică tulburare mă arunca într-o explozie de furie de neoprit. Activitatea mea, pe care o făceam întotdeauna cu ușurință, devenise dificilă. Încrederea în mine și în alți oameni se prăbușise. La fel și calitatea vieții mele.

Îmi amintesc că am ajuns acasă într-o zi, după săptămâni întregi pe drumuri, și am avut un atac de panică puternic pentru că nu funcționa wi-fi-ul – *Dacă nu trimit aceste e-mail-uri. Dacă nu trimit aceste e-mail-uri. Dacă nu trimit aceste e-mail-uri. Dacă nu trimit aceste e-mail-uri...*

Tu crezi că faci ceea ce ar trebui să faci. Societatea te răsplătește pentru asta. Dar după aceea, te uiți cum te părăsește viitoarea soție pentru că nu mai ești persoana care erai înainte. Cum de se întâmplă așa ceva? Chiar poți să ai astăzi sentimentul că stai pe umerii gigantilor, pentru ca în ziua următoare să te smulgi din balastul mai multor prăbușiri, încercând să te aduni bucată cu bucată din ruine?

Însă unul dintre beneficii a fost că asta m-a obligat să accept că eram dependent de muncă. Nu în genul că „a, pur și simplu muncește prea mult” sau în sensul că „face o mică pauză și după aceea o ia de la capăt”, ci mai mult în genul: „Dacă nu se duce la «dezintoxicare»*, o să moară curând”. Mi-am dat seama că imboldul și constrângerea care mă făcuseră să am succes atât de devreme au venit cu un preț – așa cum se întâmplase în cazul multor altora. Nu era vorba atât de mult despre volumul de muncă, ci despre rolul supradimensionat pe care îl avea munca în formarea conștiinței de sine. Eram atât de puternic blocat în capul meu, încât eram prizonierul propriilor mele gânduri. Rezultatul era un fel de cursă sfâșietoare a suferinței și frustrării, și trebuia să-mi dau seama de ce – dacă nu voiam să mă fărâșm și eu într-o manieră la fel de tragică.

În calitate de cercetător și scriitor, am studiat mult timp istoria și afacerile. La fel ca orice lucru care-i implică pe oameni, problemele universale încep să apară atunci când acestea sunt văzute de-a lungul unui parcurs temporal suficient de lung. Acestea sunt subiectele de care eram eu fascinat de foarte mult timp. Cel mai important dintre ele era egoul.

Nu eram străin de ego și de efectele lui. De fapt, făceam cercetări pentru această carte de aproape un an, înainte să se întâmple evenimentele pe care tocmai vi le-am povestit. Dar experiențele mele dureroase din această perioadă au adus în centrul atenției noțiunile pe care le studiam, în moduri pe care nu mi le-aș fi putut imagina niciodată înainte.

* Este vorba despre ședințele grupului Workaholics Anonymous (Workaholicii Anonimi) la care a participat autorul. (n.ed.)

Mi-au permis să văd efectele negative ale egoului nu numai la mine sau în paginile istoriei, dar și la prieteni, clienți și colegi, unii dintre ei ocupând poziții la cele mai înalte niveluri în numeroase industrii. Egoul i-a costat milioane de dolari pe oamenii pe care-i admiram și, la fel ca Sisif, i-a făcut să dea înapoi de la obiectivele lor exact atunci când erau pe cale să le atingă. Până acum, am aruncat cel puțin o privire asupra acestei prăpastii.

La câteva luni după această revelație, mi-am tatuat pe antebrațul drept propoziția „EGOUL ESTE INAMICUL”. Nu știu de unde veneau cuvintele, probabil dintr-o carte pe care o citisem cu mult, mult timp în urmă, dar au devenit imediat o mare sursă de alinare și de orientare. Pe brațul stâng, cu o origine la fel de încurcată, scrie: „OBSTACOLUL ESTE CALEA”. Acestea sunt cele două propoziții la care mă uit acum, în fiecare zi, și pe care le folosesc pentru a lua hotărârile în viață. Nu pot să nu le văd atunci când înot, când meditez, când scriu, când ies de la duș dimineața, și amândouă mă pregătesc – mă previn – să aleg traiectoria corectă, în principiu, în orice situație cu care m-aș putea confrunta.

Am scris această carte nu pentru că aș fi dobândit vreo formă de înțelepciune pe care să mă simt calificat să o predic, ci pentru că este cartea care mi-aș fi dorit să existe în momentele esențiale de cotitură din propria mea viață. Și anume, atunci când mie, la fel ca oricui altcuiva, mi s-a cerut să răspund celor mai importante întrebări pe care și le pune cineva în viață: Cine vreau să fiu? Pe ce drum o voi lua? (*Quod vitae sectabor iter.*)

Și, pentru că am constatat că aceste întrebări sunt atemporale și universale, am încercat să mă bazez în această carte, cu excepția acestei note, pe exemple din filozofie și istorie și nu din viața mea personală.

Deși cărțile de istorie sunt pline cu povești despre genii obsesive, vizionare, care au remodelat lumea după imaginea lor cu o forță absolută, aproape irațională, am constatat că, dacă vei căuta, vei descoperi că istoria e făcută și de indivizii care s-au luptat la fiecare pas cu egoul lor, care au evitat lumina reflectoarelor și care și-au pus obiectivele mărețe mai presus de dorința de recunoaștere. Implicarea în aceste povești și reistorisirea lor a fost metoda mea de a le învăța și de a le asimila.

La fel ca și celelalte cărți ale mele, aceasta este influențată profund de filozofia stoică și, de fapt, de toți marii gânditori clasici. Am împrumutat mult de la ei în scrierile mele, așa cum m-am și sprijinit pe ei toată viața. Dacă există ceva care te va ajuta în această carte, aceasta se datorează lor, iar nu mie.

Oratorul Demostene spunea cândva că virtutea începe cu înțelegerea și se realizează prin curaj. Trebuie să începem prin a ne vedea, pentru prima oară, pe noi înșine și lumea într-un nou mod. După aceea trebuie să ne luptăm să fim diferiți și să rămânem diferiți – aceasta e partea dificilă. Nu spun că ar trebui să reprimi sau să zdrobești orice dram de ego din viața ta – sau că ar fi, de fapt, posibil să faci așa ceva. Acestea sunt doar memento-uri, pilde care să ne încurajeze impulsurile mai bune.

În faimoasa sa carte, *Etica*, Aristotel folosește analogia cu o bucată de lemn încovoiat ca să descrie natura umană. Pentru a elimina arcuirea sau curbura, un tâmplar priceput pune încet presiune în direcția opusă – făcând lemnul să devină drept. Desigur, câteva mii de ani mai târziu, Kant a pufnit: „Din lemnul strâmb al umanității nu poate fi făcut nimic drept”. Poate că nu vom fi niciodată dreți, dar putem să ne străduim să fim *mai dreți*.

E frumos întotdeauna să fii făcut să te simți special sau puternic sau inspirat. Dar nu acesta e scopul acestei cărți. Am încercat, în schimb, să aranjez aceste pagini astfel încât tu să poți să ajungi în același loc în care am ajuns eu atunci când am terminat-o de scris: adică să fii mai puțin egoist. Sper că vei fi mai puțin implicat în povestea pe care o spui despre cât ești de special și, prin urmare, vei fi liber să *realizezi* acea activitate care va schimba lumea și pe care ți-ai propus-o.

PARTEA I

ASPIRAȚIA

Aici ne începem călătoria către împlinire. Avem în față un obiectiv, o chemare, un nou început. De aici începe orice călătorie – însă mult prea mulți dintre noi nu ajung niciodată la destinația dorită. Cel mai adesea, vinovat este egoul. Ne dezvoltăm pe baza unor povești fantastice, pretindem că am înțeles totul, ne lăsăm steaua să ardă strălucitor și cu pasiune doar ca să se stingă și nu avem nicio idee de ce. Acestea sunt simptomele egoului, pentru care remediile sunt modestia și obiectivitatea.

INDIFERENT CĂTRE CE ASPIRI,
INAMICUL TĂU ESTE EGOUL...

Se spune că un chirurg îndrăzneț este cel ale cărui mâini nu tremură dacă se operează pe el însuși; și, adesea, este deopotrivă de îndrăzneț și acela care nu ezită să dea la o parte vălul misterios al autoamăgirii, acela care ascunde din calea lui urâtenia propriului său comportament.

– ADAM SMITH

Cândva, în preajma anului 374 î.Hr., Isocrate, unul dintre cei mai cunoscuți învățători și retori din Atena, i-a scris o scrisoare unui tânăr pe nume Demonicus. Isocrate fusese prietenul recent răposatului tată al băiatului și voia să-i dea câteva sfaturi despre cum să urmeze exemplul tatălui său.

Aceste sfaturi se întindeau de la unele practice la unele morale – toate comunicate sub forma a ceea ce Isocrate descria ca fiind „maxime nobile”. Erau, după cum spunea el, „precepte pentru anii ce vor veni”.

La fel ca mulți dintre noi, Demonicus era ambițios, acesta fiind și motivul pentru care i-a scris Isocrate, deoarece calea ambiției poate fi periculoasă. Isocrate a început prin a-i spune tânărului că „nicio podoabă nu i se va potrivi mai bine ca modestia, dreptatea și autocontrolul; pentru că acestea sunt virtuțile prin care, așa cum sunt de acord toți bărbații, este ținut în frâu caracterul celor tineri”.

„Practică autocontrolul”, spunea el, avertizându-l pe Demonicus să nu cadă în mrejele „toanelor, plăcerii și ale durerii”. Și „detestă deopotrivă lingușitorii și pe cei care te înșală; deoarece, dacă sunt crezuți, îi păgubesc pe cei care au încredere în ei”.

Își dorea ca tânărul „să fie amabil în relațiile cu cei care îl abordează, și niciodată trufaș; pentru că mândria celor aroganți e îndurată greu chiar și de sclavi” și „să nu se grăbească atunci când judecă, dar să o facă atunci când își duce la îndeplinire hotărârile”; îi spunea că „cel mai bun lucru pe care-l avem în noi este buna chibzuință”. Antrenează-ți permanent intelectul, îl sfătuia el, „pentru că cel mai important lucru pentru orientarea în viață este o minte sănătoasă într-un corp omenesc”.

Unele dintre aceste sfaturi s-ar putea să sune familiar. Asta pentru că s-au transmis în următoarele două mii de ani până la William Shakespeare, care avertiza adesea cu privire la egoul dezlănțuit. De fapt, în *Hamlet*, folosind această scrisoare drept model, Shakespeare pune cuvintele lui Isocrate în gura personajului Polonius, într-un discurs al acestuia către fiul său, Laertes. Discursul, dacă l-ați auzit, se încheie cu această strofă scurtă.

*[...] Iar mai presus de-orice : nu te minți
Pe tine însuți. Și de-aci urmează,
Ca noaptea după zi, că nimănui
Nu vei putea să-i fii de rea-credință.
Drum bun. Și binecuvântarea mea
Rodească-n tine sfaturile-acestea.**

* Traducere în limba română de Ion Vinea, în William Shakespeare, *Teatru (Henric Al V-lea, Hamlet, Othello, Macbeth, Poveste De Iarna)*, editura Univers, București, 1971. (n.ed.)

S-a întâmplat ca aceste cuvinte ale lui Shakespeare să ajungă până la un tânăr ofițer din armata Statelor Unite, pe nume William Tecumseh Sherman, care urma să devină probabil cel mai mare general și gânditor strategic al țării sale. Poate că nu auzise niciodată de Isocrate, dar îi plăcea mult piesa și cita adesea acest discurs.

La fel ca tatăl lui Demonicus, și cel al lui Sherman murise când acesta era foarte tânăr. La fel ca Demonicus, el a fost luat sub oblăduirea unui bărbat înțelept, mai în vârstă, în speță Thomas Ewing, cel care urma să fie curând senator S.U.A. și care fusese prieten cu tatăl lui Sherman; acesta l-a adoptat pe băiat și l-a crescut ca și cum ar fi fost al lui.

Ceea ce e interesant în legătură cu Sherman este faptul că, în pofida influențului său tată, aproape nimeni nu ar fi prezis că va avea mai mult decât niște realizări minore – cu atât mai puțin faptul că, într-o zi, urma să facă pasul fără precedent de a *refuza președinția Statelor Unite*. Spre deosebire de Napoleon, care a venit de niciunde și a intrat ca o furtună pe scena politică, pentru a eșua și a dispărea la fel de repede, ascensiunea lui Sherman a fost una lentă și graduală.

Și-a petrecut primii ani la West Point, iar după aceea în armată. În primii lui ani de serviciu, Sherman a străbătut aproape toată întinderea Statelor Unite călare, învățând încet din fiecare sarcină care i-a fost dată. Pe măsură ce au început să apară semnele Războiului Civil, Sherman și-a făcut drum către est ca să-și ofere serviciile ca voluntar și a fost pus la treabă curând, în Bătălia de la Bull Run, o înfrângere dezastruoasă pentru unioniști. Ca urmare a lipsei serioase de personal de conducere, Sherman a fost promovat la gradul de general de brigadă și a fost convocat să se întâlnească cu președintele Lincoln și cu cei mai buni consilieri

militari ai acestuia. În mai multe ocazii, Sherman a conceput nestingherit strategii și planuri împreună cu președintele, dar la sfârșitul călătoriei sale, i-a adresat o cerere ciudată: accepta noua promovare doar dacă primea asigurări că *nu* va trebui să-și asume o funcție mai înaltă. Urma să-și dea Lincoln cuvântul în ceea ce privește acest lucru? Dat fiind că toți ceilalți generali cereau cât mai multe ranguri și cât mai multă putere posibilă, Lincoln a fost de acord bucuros.

În acel moment, Sherman se simțea mai confortabil să fie pe plan secundar. Simțea că este apreciat sincer pentru abilitățile sale și că acest rol i se potrivea cel mai bine. Imaginează-ți asta – o persoană ambițioasă care refuză șansa de a avea mai multe responsabilități pentru că voia, de fapt, să fie pregătit pentru ele. Este chiar așa o nebunie?

Nu că Sherman ar fi fost întotdeauna modelul perfect de cumpătare și ordine. La începutul războiului, fiind însărcinat să apere statul Kentucky cu trupe insuficiente, mania și tendința lui de a se îndoii de el însuși s-au combinat într-un mod nefast. Tunând și fulgerând că are prea puține provizii, incapabil să iasă din propriile scenarii, paranoic în ceea ce privește mișcările inamicilor, a ieșit din formație și a vorbit în mod nechibzuit cu mai mulți reporteri. În urma scandalului care a urmat, a fost destituit temporar de la comandă. A avut nevoie de săptămâni întregi de odihnă ca să-și revină. A fost unul dintre cele câteva momente aproape catastrofale din cariera lui care, altfel, era într-o ascensiune constantă.

Sherman și-a creat cu adevărat un renume după această scurtă poticnire – după ce a învățat de pe urma ei. În timpul asediului de la Fort Donelson, de exemplu, Sherman avea, tehnic vorbind, un grad superior față de generalul Ulysses S. Grant. În timp ce restul generalilor lui Lincoln se

luptau între ei pentru putere și recunoaștere, Sherman a renunțat la rangul său, alegând să-l susțină și să-i întărească cu bucurie poziția lui Grant, în loc să dea el ordine. Aceasta e lupta ta, i-a spus Sherman într-o notă care însoțea un transport de provizii; cheamă-mă dacă ai nevoie de ajutor. Împreună, au câștigat una dintre primele victorii ale uniuniștilor din război.

Bazându-se pe succesele sale, Sherman a început să pledeze pentru faimosul lui marș către mare – un plan îndrăzneț și curajos din punct de vedere strategic, care nu se născuse din vreun geniu creativ, ci care se baza, mai curând, pe topografia exactă pe care o cercetase și o studiasse când era doar un tânăr ofițer, în ceea ce atunci părea un avanpost fără rost dintr-o văgăună.

Dacă Sherman fusese cândva prevăzător, acum era încrezător. Dar, spre deosebire de mulți alții care aveau o mare ambiție, el își *câștigase* această încredere. În timp ce stabilea o cale de la Chattanooga la Atlanta, și de la Atlanta la mare, a evitat tradiționalele bătălii succesive. Orice student la istorie militară poate vedea felul în care aceeași campanie, dacă ar fi fost condusă de ego în loc de un puternic sentiment al scopului, ar fi avut un sfârșit foarte diferit.

Realismul său i-a permis să vadă tocmai prin Sud o cale care altora li se părea imposibilă. Întreaga lui teorie a manevrelor de război se baza pe evitarea deliberată a atacului frontal sau a etalării forțelor sub forma luptelor înverșunate și pe ignorarea criticilor destinate să obțină o reacție. Nu le-a dat atenție și a rămas fidel planului său.

La sfârșitul războiului, Sherman era unul dintre cei mai faimoși oameni din America, dar cu toate astea, nu căuta o funcție publică, nu gusta politica, dorind, pur și simplu,

să-și facă treaba și apoi să se pensioneze. Respingând laudele neîncetate și atenția, inerente unui atare succes, el i-a scris prietenului său Grant, sub forma unui avertisment: „Fii natural și fii tu însuși, iar această lingușeală plină de strălucire va fi la fel de trecătoare ca briza de pe mare într-o zi călduroasă de vară”.

Unul dintre biografiile lui Sherman a sintetizat omul și realizările lui unice într-un pasaj remarcabil. Acesta este motivul pentru care el este modelul nostru în această fază a ascensiunii.

În rândul oamenilor care acced la faimă și la conducere, pot fi recunoscute două tipuri: cei care se nasc cu încredere în ei înșiși și cei în care aceasta apare ca o creștere lentă, dependentă de realizările actuale. Pentru oamenii din ultima tipologie, propriul lor succes este o surpriză constantă, iar roadele acestuia sunt mai delicioase, însă trebuie gustate cu prudență, cu un sentiment chinuitor de îndoială, ca nu cumva totul să nu fie decât un vis. În această îndoială constă adevărata modestie, nu prefăcătoria subevaluării nesincere, ci modestia „moderației”, în sensul filozofic grecesc. Este vorba de ținută, nu de poza ei.

Cineva s-ar putea întreba: Dacă încrederea ta în tine însuși *nu* este dependentă de realizările efective, atunci de ce depinde? Mult prea adesea, atunci când suntem la început, răspunsul este *de nimic*. Egoul. Și acesta e motivul pentru care vedem atât de des ascensiuni vijelioase urmate de căderi catastrofale.

Deci, tu ce fel de persoană vei fi?

La fel ca noi toți, Sherman a trebuit să găsească echilibrul între talent, ambiție și forță, mai ales atunci când era tânăr. Victoria lui în această luptă a fost în mare măsură motivul pentru care a reușit să gestioneze succesul care i-a schimbat viața și care i-a ieșit în cale, în cele din urmă.

Probabil că toate acestea sună ciudat. În timp ce Isocrate și Shakespeare doreau ca noi să fim independenți, să avem o motivație lăuntrică și să fim conduși de principii, cei mai mulți dintre noi am fost învățați să facem opusul. Valorile noastre culturale aproape că ne fac să fim dependenți de validare, să ne credem demni de onoruri și să fim conduși de emoții. De o generație încoace, părinții și profesorii s-au concentrat să clădească *stima de sine* a fiecăruia. De aici, subiectele tratate de mentorii spirituali și de persoanele publice au fost orientate aproape exclusiv spre a ne inspira, a ne încuraja și a ne asigura că putem să facem orice ne punem în minte.

În realitate, asta ne face slabi. Da, despre tine e vorba, cu toate talentele și promisiunile de când erai băiatul minune sau fata care va ajunge departe. Cred cu adevărat că ți-ai făcut o promisiune. Acesta e motivul pentru care ai ajuns la universitatea prestigioasă la care ești acum, pentru care ți-ai asigurat fondurile pentru afacere, pentru care ai fost angajat sau promovat, pentru care ți-a ieșit în cale oricare dintre oportunitățile pe care le ai acum. Așa cum spunea Irving Berlin, „talentul e doar punctul de pornire”. Întrebarea e: Vei fi capabil să profiți la maximum de el? Sau îți vei fi cel mai mare inamic? Vei stinge vâlvătaia care tocmai s-a aprins?

Imaginea lui Sherman este cea a unui om profund legat și conectat la realitate. A fost un om care a pornit de la zero și a realizat lucruri extraordinare, fără să simtă niciodată

că era *îndreptățit* în vreun fel să primească onorurile pe care le-a primit. De fapt, el s-a lăsat pe mâinile altora în mod frecvent și consecvent și era mai mult decât fericit să-și aducă contribuția într-o echipă învingătoare, chiar dacă asta însemna mai puțin credit și faimă pentru el. E trist să te gândești că generații întregi de băieți au învățat despre gloriosul atac de cavalerie al lui Pickett, un atac al Confederației care *a eșuat*, dar modelul lui Sherman, de un realism liniștit, lipsit de strălucire, este uitat sau, și mai rău, defăimat.

Cineva ar putea spune că abilitatea de a-și evalua propriile capacități e cea mai importantă deprindere dintre toate. Fără ea, perfecționarea e imposibilă. Și, cu siguranță, egoul face dificil acest lucru la fiecare pas. Este, desigur, mult mai plăcut să ne concentrăm asupra talentelor și a punctelor noastre forte, dar unde ne duce asta? Aroganța și concentrarea asupra sinelui inhibă creșterea. La fel fac și fantezia și „viziunea”.

În această fază, trebuie să înveți să păstrezi o distanță față de tine, cultivând abilitatea de a ieși din propria minte. Detașarea e un fel de antidot natural pentru ego. E *ușor* să fii implicat emoțional și îndrăgostit de propria ta activitate. Oricare și fiecare narcisist poate să facă asta. Ceea ce e rar nu e talentul brut, nu e abilitatea și nu e nici măcar încrederea, ci modestia, sârguința și conștiința de sine.

Pentru ca activitatea ta să conțină adevărul, trebuie să vină din adevăr. Dacă vrei să fii mai mult decât o strălucire efemeră, trebuie să fii pregătit să te concentrezi pe termen lung.

Vom învăța că, deși *avem ambiții mari*, trebuie să acționăm și să trăim modest pentru a realiza ceea ce aspirăm. Deoarece vom fi concentrați asupra *acțiunii* și a *educației*

și vom renunța la validare și la statut, ambiția noastră nu va fi grandioasă, ci cumulativă – câte un pas unul după altul, învățând, crescând și alocând timp.

Cu agresiunea, intensitatea, concentrarea asupra sinelui și nesfârșita promovare de sine de care dau dovadă, concurenții noștri nu-și vor da seama cum își pun în pericol eforturile (ca să nu spunem nimic de sănătatea lor mentală). Vom lansa o provocare la adresa mitul geniului sigur de sine, căruia îndoiala și introspecția îi sunt străine, precum și la adresa mitului artistului îndurerat, torturat, care trebuie să-și sacrifice sănătatea pentru munca lui. În timp ce ambii sunt separați de realitate și de alți oameni, noi vom fi profund conectați, conștienți și vom învăța din toate acestea.

După cum spunea Churchill, faptele sunt mai bune decât visurile.

Deși împărtășim aceeași *viziune* de măreție cu mulți alții, înțelegem că *drumul* nostru către aceasta e foarte diferit de al lor. Urmărindu-i pe Sherman și pe Isocrate, înțelegem că egoul este inamicul nostru în această călătorie, așa că, atunci când vom dobândi succesul, acesta nu ne va scufunda, ci ne va face mai puternici.